

BẢNG TIN HẰNG THÁNG SỐ 33

HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

A 501(c) (3) Non-Profit Organization Tax ID: 20-0094475

10731 TRIOLA LANE. HOUSTON, TEXAS 77072

DIỆN THOẠI: 713-922-5638 ** EMAIL: datlam1951@yahoo.com

Web Site: www.hoiaihuubienhoa.org

PHÁT HÀNH NGÀY 01 THÁNG 4 NĂM 2006, TẠI HOUSTON, TEXAS

Thành phần Ban Chấp Hành 2005-2007

Ban Cố Vấn

Lễ Nghi và Tương Tế

Ông Lê Văn Năm

Tổng Quát

Ông Lê Văn Trường

Văn Nghệ và Báo Chí

Ông Nguyễn Văn Thịnh

Xã Hội và Văn Hoá

Bà Hà Diệu Minh

Ban Điều Hành

Hội Trưởng

Ông Lâm Sĩ Đắt

Phó Hội Trưởng Nội Vụ

Ông Nguyễn Bửu Lân

Phó Hội Trưởng Ngoại Vụ

Ông Trần Văn Thanh

Thư Ký

Cô Hồ Thị Hạnh

Thủ Quỹ

Bà Bùi Văn Tuấn

T/B Lễ Vía Đức Ông

Trần Thượng Xuyên

Ông Từ Phước Hạnh

T/B Đại Hội Tân Niên

Ông Nguyễn Văn Ngân

Thông Tin và Liên Lạc

Cô Giã Lê Vân

Điện Thoại: 281-261-5844

Ông Lâm Sĩ Đắt

Tư Gia : 281-933-3127

Cell Phone: 713-922-5638

Xin Quý Vị gọi Cell Phone

Thư Ngỏ

Mùa Xuân đã trở lại! Những ngày bình minh mặt trời ửng hồng chân xa, dần lên vào trưa màu nắng gió chan hoà ấm mát, đến khi mây trời phiêu bạt, lang thang, hoàng hôn nhẹ theo áng tà dương êm đềm khuất bóng, tất cả là cảnh đẹp của ngày xuân về, những ngày xuân tràn đầy nhựa sống đến từng chúng ta.

Những ngày xuân mới, cũng đã đến với Hội Ái Hữu Biên Hoà mang theo bao sắc màu tươi thắm đậm đầy triển vọng: cho công việc gìn giữ mảnh vườn Bưởi, cho việc kết hợp rộng lớn vòng tay liên lạc con dân, thân hữu và cho sự phát huy văn hoá Biên Hoà nơi hải ngoại.

Qua bao năm cho đến ngày nay, mảnh vườn Bưởi cùng với bao đoá hoa đẹp xinh đã được đồng hương và thân hữu yêu thương, hợp sức cùng nhau vun trồng, gìn giữ...Phần việc này rất quan trọng đòi hỏi công sức và chân tình.

Được sự tham gia của rất nhiều Quý Vị nói chung, mảnh vườn năm nay có thêm một trái tim đầy chân tình Biên Hoà, Đồng Hương Nguyễn Văn Thịnh lo chăm sóc và được uỷ nhiệm công việc tu chỉnh Bản Nội Quy để theo kịp đà phát triển của Hội.

Có căn bản, có quy luật vững chắc, công việc thắt chặt và kết hợp con dân và thân hữu Biên Hoà, gần xa, sẽ càng ngày càng tăng triển số lượng, càng ngày càng vững mạnh.

Năm nay, vào tháng Bảy, trong Tuyển Tập 2006, Hội Ái Hữu Cựu Học Sinh Ngô Quyền, Biên Hoà tại California có nhã ý dành cho Hội Ái Hữu Biên Hoà, Houston, Texas một trang giới thiệu về sinh hoạt và thành quả tốt đẹp của Hội trong những năm vừa qua, nhân dịp tổ chức Ngày Trùng Phùng kỷ niệm 50 năm thành lập trường Ngô Quyền cho khoảng 500-1000 gia đình thầy, cô, cựu học sinh sẽ về tham dự vào ngày Chúa Nhật 02/ 7/ 2006. Đây là việc làm đầy ý nghĩa đồng hương.

Nói về sinh hoạt của Hội, đến nay ngoài sự liên lạc thường xuyên giữa Hội và Đồng Hương và Thân Hữu qua Bảng Tin Hằng Tháng với những mục tin tức, bài thơ văn, gia chánh, tham khảo....chúng ta được hân hạnh đón nhận 1 CD nhạc Biên Hoà với những bài thơ của Thân Hữu Thương Việt Nhân, Đồng Hương Lâm Sông Đồng được Đồng Hương Nhạc Sĩ Bằng Giang phổ nhạc với sự cộng tác bất vụ lợi của Thân Hữu nam Ca Sĩ Trung Tuyển và Anh Chị Em trong ban nhạc tại thành phố Duluth, GA. Dù chưa được hoàn chỉnh, lời ca, tiếng nhạc rất chân tình, cũng giúp cho chúng ta thấy được công việc phát huy văn hoá Biên Hoà đang mở rộng thêm trên nhiều lãnh vực khác nhau.

Thân ái kính chào.

Thưa Quý Vị. Con dân miền xứ Bưởi nơi hải ngoại ăn Tết hơi lâu! Đã ra tới tháng Giêng rồi mà vẫn còn nhớ đến thịt kho, dưa giá.... Thấy được sự khéo tay, giỏi giang của “dợ” học nấu đúng cách, đúng kiểu theo “Thịt Kho Cô Tư Thạnh”, Đồng Hương Anh Nguyễn Văn Lợi cũng muốn thi tài. Anh đã cảm hứng viết một bài về đặc sản Biên Hoà: **Bưởi**. Nhân dịp này, xin Quý Vị châm điếm giùm cho. Hội thân thành cảm tạ Anh Nguyễn Văn Lợi. Kính mời Quý Vị.

DƯ VỊ NGÀY TẾT *Nguyễn Văn Lợi*

Những ngày giáp Tết Bính Tuất, nhận được Bảng Tin Tất Niên số 31 của Hội Ái Hữu Biên Hoà, Texas trong đó có bài viết “Quê Hương Tôi-Tết” của chị Ngọc Tâm, đề tài “Thịt Kho Cô Tư Thạnh”, đặc biệt thu hút được sự chú ý của các bà nội trợ xứ Bưởi mà “dợ” tôi là một.

Thịt kho dưa giá là một trong các món chính vào mỗi dịp Tết của gia đình chúng tôi từ nhiều năm qua. Sau nhiều lần phải ăn thịt kho kiểu mặn, ngọt, dai, rục... của bà xã, lúc sau này chúng tôi mới được vừa ý với món ăn khoái khẩu này, nhờ những lần “nằm gai nệm...thịt” đau khổ đó. Bây giờ, tự đứng đọc được công thức kho thịt của chị Ngọc Tâm mà tôi “ớn xương sống”, không biết lần này mình sẽ “được” ăn kiểu gì đây khi nghĩ tánh ưa học hỏi và chế biến thức ăn của bà!

Đúng với điều tôi lo sợ! Chỉ vào mớ thịt 20 lbs vừa mua về, “dợ” tôi hùng hồn tuyên bố sẽ kho kiểu “Cô Tư Thạnh”, tôi vội vàng có ý kiến:

- Bà kho 1, 2 lbs gì đó ăn thử trước coi có ngon không đã. Tết nhứt em cháu đầy nhà, rồi...

Chưa nói hết câu, vợ tôi gạt ngang:

- Giờ này mà còn thử...thử...cái gì nữa, nếu không ngon thì đóng thùng gửi qua bến cho ông Hội Trưởng!

Trời Đất! Sao bà này “li” quá vậy ta? Thôi thì cũng đành nhắm mắt đưa tay lột tôi phụ với bà cho yên của yên nhà; kỳ này, sẵn có nhiều đồng minh hậu thuẫn, tôi có cơ hội dạy dỗ bà một phen. Hãy đợi đây....

Bà xã tôi theo đúng công thức và kỹ thuật, kể cả kiểu giã tỏi ớt, không sai lấy một “li”. Kết quả là một nồi thịt kho vàng ươm màu hổ phách toả mùi thơm lừng làm ai nấy nuốt nước miếng, hít hà. Năm tiểu gia đình quây quần trong buổi chiều rước ông bà, đã tận tình thưởng thức và tấm tắc khen mùi vị thơm ngon đặc biệt của nồi thịt kho năm nay. Không những thế, lại còn yêu cầu cho “to go” và nhờ copy cho mỗi nhà một bản chỉ dẫn cách nấu mới này.

Tết năm nay, bà xã tôi vui lắm, cảm ơn Hội Ái Hữu Biên Hoà, Texas đã tạo nhịp cầu cho các đồng hương có dịp liên lạc, tìm hiểu và học hỏi nhiều điều bổ ích. Đồng thời cũng xin cảm tạ chị Ngọc Tâm đã không ngại truyền bá kỹ thuật nấu món “Thịt Kho Cô Tư Thạnh” này, đa tạ.

Nhân dịp rảnh rỗi đầu năm, tôi xin được tản mạn đôi điều về sự hữu dụng trong đời sống hằng ngày của **Bưởi: một đặc sản của tỉnh Biên Hoà.**

Bưởi là loại trái cây bổ dưỡng để tráng miệng và giải khát; lại còn có thể dùng làm gội, trộn chung với tôm, thịt, ăn rất hấp dẫn. Nghe nói bưởi cũng được dùng để chế rượu, nhưng thực sự từ trước tới nay, tôi chưa hề thấy qua món rượu này. Nếu quý đồng hương nào biết chính xác, xin phổ biến cho bà con xứ Bưởi về món “chầu” này thì hay biết mấy.

Lá bưởi là một loại dược liệu, được dùng chung với lá tre, lá cúc tần, lá sả, có thể nấu thành nồi nước xông hơi giải cảm, cúm, phong hàn. Các cô thiếu nữ dùng lá bưởi nấu nước tắm sẽ được trắng da, dài tóc; cài thêm bông bưởi trên mái tóc làm duyên thì đó các chàng có thể quay lưng....

Bông bưởi cũng là một hương liệu quý, cho thêm vào các loại bánh, chè....sẽ làm tăng hương vị đậm đà, kích thích thêm khẩu vị của người thưởng thức.

Vỏ bưởi có thể làm mứt và cả nem chay nữa. Các món này tôi đã từng được nếm qua do gia đình của người bạn thân thường biếu tặng vào mỗi dịp Tết. Bạn tôi nay đã ra người thiên cổ, nhưng tôi nhớ vẫn thường hay chọc ghẹo anh ấy là dân “Biên Hoà lai”, vì anh ấy quê ở Dĩ An, quận này khi xưa thuộc tỉnh Biên Hoà, về sau này đã được sát nhập vào tỉnh Bình Dương. Trở lại với vỏ bưởi, người ta lấy phần xóp trắng để chế biến: gọt, tía thành những hình hoa, lá hoặc những con thú xinh xinh làm mứt. Mứt thoạt nhìn giống như mứt bí, nhưng ăn dẻo hơn nhiều. Còn nem bưởi chay thì hương vị lạ miệng. “thịt” nem đỏ hồng dai như nem mặn, ăn vô thì thanh thoát vô cùng.

Tôi vẫn nhớ như in trong đầu hình ảnh bà ngoại tôi lưng còng, tóc bạc, thường lom khom ngồi trở mớ vỏ bưởi ngoài sân ngập nắng. Ngoại nói vỏ bưởi phơi khô để un xông muối, chống cảm và trừ phong giải tà (?).

Gai bưởi nhỏ nhưng cũng được việc, nếu có ăn ốc, lấy nhánh gai bưởi mà “lê”, nhanh lắm đó (!) hoặc có

hoặc có bị xước “dằm” thì dùng gai bưởi “khuỵ” ra dễ dàng mà lại ít đau. Còn thân cây bưởi thìthì....sao đây ta? Ồ, nếu có chặt bỏ thì phơi khô làm củi cũng đâu có hại chi phải không quý vị?

Ngày nay, bưởi đã được trồng ở nhiều nơi trên đất nước ta, kể cả hải ngoại nữa. Nhưng hương vị vẫn không sao bằng được bưởi trồng ngay tại Biên Hoà, có lẽ nhờ đất Biên Hoà được bồi dưỡng bởi phù sa sông Đồng Nai tự bao đời. Bưởi bồ dưỡng, thơm ngon, thanh khiết nên thường được trân quý bày biện trên bàn thờ, để thay cho tấm long thành kính dâng lên Trời, Phật, Tổ Tiên trong những dịp giỗ, Tết.

Nguyễn Văn Lợi (Cali)

Đêm Tôi Nhớ Quê Nhà

*Đêm tôi nhớ quê nhà, thương về làng thôn cũ
Đêm tôi muốn gởi về tâm tình người phương xa
Quê là vườn bưởi ngọt, quê là dòng sông xanh
Là cầu Gành đưa lối, về Biên Hoà quê tôi*

*Đêm tôi nhớ quê nhà, sông Đồng Nai êm ả
Đêm trăng sáng quê nhà, soi bóng chị Hằng Nga
Quê là hồ Long Ẩn, quê là núi Bửu Long
Là chiều ngồi trên đỉnh, nhìn ruộng đồng bao la*

*Ôi! một dòng sông đẹp
Sông nào đưa tôi đi
Đi tìm từng thương nhớ
Tình quê hương tuyệt vời!*

*Ôi! một trời quê đẹp
Quê nào mang tôi theo
Theo từng ngày khôn lớn
Tình quê hương tuyệt vời!*

*Đêm tôi nhớ quê nhà, thương về làng thôn cũ
Đêm tôi ước mơ về, về Biên Hoà phương xa
Mong tìm người năm cũ, bây giờ biết về đâu!
Kỷ niệm thời thơ ấu, dòng đời trôi qua mau...*

Thơ: Lâm Sông Đồng - Nhạc: Bằng Giang

Thưa Quý Đồng Hương và Thân Hữu,

Trên đây là một bài thơ của Lâm Sông Đồng đã được Nhạc sĩ Bằng Giang phổ nhạc. Tới nay chúng ta có được 3 bài thơ phổ nhạc Biên Hoà: **Bên Dòng Đồng Nai, Yêu Người và Đêm Tôi Nhớ Quê Nhà**. Với rất nhiều hy vọng và mong muốn một ngày gần đây chúng ta sẽ có được một CD Biên Hoà. Trước hết, chúng tôi được giới thiệu cùng Quý Vị: Nhạc sĩ Bằng Giang và Anh Chị Em trong ban nhạc, Anh Thương Việt Nhân, Anh Nguyễn Kim Lộc và Anh Lâm Sông Đồng chỉ là những người góp phần tiên khởi cho công việc làm nhạc riêng cho tình nhà Biên Hoà. Sau, chúng tôi xin được kêu gọi sự tham gia của Quý Vị qua sự đóng góp thơ, văn. Ngoài thơ, văn, Quý Vị cũng có thể gởi những bản Tân nhạc, Cổ nhạc hay Ngâm thơ do chính Quý Vị sáng tác về Hội để chúng ta có dịp hoàn tất một CD gồm ít nhất 10 bài. Nếu chúng ta cùng hợp lực làm thành công việc này thì đây là một điều đáng quý và tốt đẹp, một trong những công việc phát huy văn hoá Biên Hoà nơi hải ngoại.

Lần nữa, chúng tôi xin được thông báo là Hội đang chuẩn bị gởi CD Biên Hoà tiên khởi gồm 3 bài nhạc nêu trên đến Quý Vị để có dịp thưởng thức những lời ca tiếng nhạc đượm đầy chân tình của con dân miền xứ Bưởi. Tiền cước phí gởi đi là 87 cents + CD + Case = 1 dollars. Được sự bảo trợ của Ông Hội Trưởng Lâm Sĩ Đất cho chi phí nêu trên, khoảng 500 CD, chúng tôi cũng kêu gọi lòng hảo tâm của Quý Vị cùng phụ giúp phần tài chánh vì nhiều người cùng hy sinh thì việc làm có ý nghĩa nhiều hơn và công việc nối vòng tay đến nơi nào có Biên Hoà sẽ mang lại tình đồng hương nồng thắm. Ngoài ra, Quý Vị có thể vào Web Site: www.hoiaihuubienhoa.org để đọc Bảng Tin Hằng Tháng từ số 1 đến 33 và nghe 3 bài nhạc kể trên. Chân thành cảm tạ **Đồng Hương** Cô Lê Thị Lộc (El Centro, CA) tặng \$50 dollars và **Thân Hữu** Cô Hồ Tây (Houston, TX) tặng \$50 dollars.

Thông Báo

Hội Ái Hữu Biên Hoà trân trọng thông báo cùng Quý Vị về việc gây quỹ giúp cho chương trình trùng tu Đình Tân Lâm, Biên Hoà. Hội đã nhận được một Văn thư của Ban Quản Lý và Tế Tự Đình Tân Lâm ngỏ lời đến Quý Đồng Hương và Thân Hữu Biên Hoà mong được sự hỗ trợ và giúp đỡ. Trong thư đã viết như sau: “*Đình Tân Lâm đã hơn 70 năm nay, cơ cấu kiến trúc đã dần mục nát và hư hỏng, mặc dù qua nhiều lần trùng tu. Chúng tôi đã cố gắng lo liệu được một phần nhỏ nhoi xây đắp, nhưng không khả quan. Nay xin được kêu gọi lòng hảo tâm của Quý Vị giúp cho phần tài chánh để tiếp tục công việc gìn giữ Đình Tân Lâm...*” Hội xin chuyển tin này đến cùng Quý Vị. Quý Vị muốn tham dự vào chuyện công đức này, xin gửi chi phiếu về Đồng Hương Lâm Sĩ Đắt qua địa chỉ Hội.

Quỹ Trùng Tu Đình Tân Lâm, Biên Hoà: Đồng Hương Hội Trường Lâm Sĩ Đắt (Houston, Texas) \$100 dollards.

Phân Ưu

Được tin Kế Phụ của Đồng Hương Anh Phan Kim Phẩm và Phan Kim Lực là Cụ Ông Nguyễn Đình Bang đã từ trần vào ngày 17 tây tháng 3 năm 2006 (nhằm ngày 18 tháng 02 năm Bính Tuất) tại San Jose, CA. Hưởng thọ 84 tuổi.

Hội Ái Hữu Biên Hoà, Houston, Texas xin thành kính phân ưu cùng Đồng Hương Phan Kim Phẩm và Phan Kim Lực và toàn thể tang quyến. Nguyên cầu hương linh Cụ Ông Nguyễn Đình Bang sớm được siêu thoát.

Nhắn Tin

*** Tôi trước học ở Dĩ An, sau có dịp về Biên Hòa tham dự lớp GSO của cơ quan Mỹ ở gần cầu Gành. Thời gian này, tôi có quen với cô VUU THI TRONG học chung và cô là nữ sinh Trường Ngô Quyền năm 1967. Kể từ đó tôi đi lính và không còn dịp gặp cô ấy. Tôi luôn nhớ mãi người bạn này! Kính nhờ Hội Ái Hữu Biên Hoà đăng giùm phần nhắn tin, giúp cho tôi có cơ hội tìm lại người xưa. Tôi tên NGUYỄN VĂN ĐỐI, Điện thoại 919 954 9183 hay vào web site cuuhocsinhdian.com sẽ gặp lại tôi. Chân thành cảm tạ Hội Ái Hữu Biên Hoà.

*** Tôi có một cháu gái tên Nguyễn Thị Thuý Hằng, sanh ngày 03 tháng 01 năm 1974, tại nhà bảo sanh Tỉnh Biên Hoà, muốn tìm Mẹ ruột của mình tên là Nguyễn Thị Thuý. Theo tờ giấy khai sanh của cháu thì người đứng khai là Bà Trần Thị Nhân vào ngày 04 tháng 01 năm 1974. Kính nhờ Hội Ái Hữu Biên Hoà giúp đỡ nhắn tin hầu tạo cơ may cho cháu tìm lại được mẹ. Kính xin Quý Đồng Hương và Thân Hữu Biên Hoà giúp cho cháu được trở về nguồn gốc vì thuở ấy cháu ra đi theo viện những đứa trẻ mồ côi, bị lạc loài vì chiến tranh. Hiện nay, cháu Thuý Hằng là con nuôi của một gia đình ở Quebec, Canada. Mọi tin tức quý báu xin vui lòng gửi về Hội để chuyển đến chúng tôi.

Thay mặt cháu Nguyễn Thị Thuý Hằng, tôi xin được chân thành cảm tạ Hội Ái Hữu Biên Hoà và Quý Vị.

Sinh Hoạt Hội Ái Hữu Biên Hoà, Houston, Texas

**Ngày 08 tháng 3 năm 2006, Hội Ái Hữu Biên Hoà đã nhận được, qua email, một văn thư của Hội Ái Hữu Cựu Học Sinh Ngô Quyền, Biên Hoà/Ban Báo Chí ngỏ ý dành riêng một trang giới thiệu về sinh hoạt của Hội sẽ được đăng trên Tuyển Tập 2006 nhân dịp tổ chức kỷ niệm 50 ngày thành lập trường Ngô Quyền với Tuyển Tập 2006. Ông Hội Trường Lâm Sĩ Đắt thay mặt Ban Chấp Hành, đã email đến Ông Tô Anh Tuấn Trưởng Ban Báo Chí, ngỏ lời cảm ơn và sẽ hồi báo về đề nghị trên. Cũng trong ngày đó, Ông đã chuyển văn thư này đến Ông Nguyễn Văn Thịnh, Cố Vấn Văn Nghệ và Báo Chí. Hiện tại Ban Chấp Hành, được sự góp ý của Ông Thịnh, đang soạn thảo tài liệu để gửi đi.

**Ngày 12 tháng 03 năm 2006, Đồng Hương Nguyễn Văn Thịnh đã gọi về trụ sở tạm Hội chuyển lời thăm hỏi và ngợi khen của Đồng Hương Bác Trần Quốc Bửu đến Quý Đồng Hương trong Ban Chấp Hành qua sự dẫn thân làm việc nhằm thắt chặt tình đồng hương và phát huy văn hoá Biên Hoà nơi hải ngoại. Ông Hội Trường đã đại diện Ban Chấp Hành ngỏ lời cảm tạ và kính chúc Bác luôn vui khoẻ. Được biết Bác Trần Quốc Bửu, nữ danh Huỳnh Ngọc Nữ, năm nay 75 tuổi, sinh quán tại xã Bửu Hoà (Chợ Đồn), cựu Dân Biểu Quốc Hội thời Đệ Nhất Cộng Hoà, hiện nay đang cư ngụ bên Pháp.

**Ngày 14 tháng 3 năm 2006, Ông Hội Trường đã thay mặt Ban Chấp Hành gửi văn thư hỏi báo, đến Việt Nam Canh Tân Cách Mạng Đảng, Houston, Texas, Hội Cựu Sinh Viên Sĩ Quan Trừ Bị Thủ Đức, Houston, Texas, Ủy ban Vận Động và Tổ Chức Bầu Cử Hội Đồng Đại Diện Cộng Đồng Người Việt Quốc Gia Houston & Phụ Cận, cáo lỗi vì công vụ không thể tham dự buổi sinh hoạt của các hội đoàn nêu trên.

Hội chân thành cảm tạ: Tặng Quỹ Hội: Đồng Hương Ông Trần Đại Tân Á (Skokie, IL) \$50 dollards, Anh Chị Phan Kim Lực (Tracy, CA) \$50 dollards, Ông Bà Lê Ngọc Sâm (Virginia Beach, VA) \$50 dollards, Ông Bà Võ Văn Châu (Houston, TX) \$50 dollards. **Thân Hữu:** Ông Bà Nguyễn Văn Bi (Richmond, TX) \$20, Cô Lê Nhật Khanh (Pflugerville, TX) \$20 dollards. Tặng Tiền Tem: Đồng Hương Cô Lê Hương (Philadelphia, PA) 50 con tem. Tặng Quỹ Phát Hành CD Nhạc Biên Hoà: Thân Hữu Cô Hồ Tây (Houston, TX) \$50, Đồng Hương Cô Lê Thị Lộc (El Centro, CA) \$50 dollards, **Dâu Biên Hoà** Cô Trần Thị Dung (Houston, TX) \$200 dollards. Bảo Trợ Chi Phí Ăn Loát: Thân Hữu Ông Dương Văn Chí, Chủ nhân cơ sở điện toán và nhà in CompuNet, Houston, TX. Phụ Trách Phát Hành Bảng Tin Hằng Tháng: Đồng Hương Lâm Hoàng Biên, Ân Danh và Bác Trần Thượng Thủ.

PHỤ BẢN BẢNG TIN HÀNG THÁNG SỐ 33

PHÁT HÀNH NGÀY 01 THÁNG 4 NĂM 2006 TẠI HOUSTON, TEXAS

Hơn ba mươi năm qua, từ khi tàn cuộc chiến, thời gian đã dần mang theo những trang sử oai hùng của người chiến sĩ tự do. Dấu tích địa danh, dĩ vãng phai mờ!! Chiến hữu vong thân, di tản bao người!! Tháng Tư, từ 75 đến nay, muôn lòng vẫn nhớ. Đến với Bảng Tin kỳ này, Hội được hân hạnh giới thiệu cùng Quý Vị một bài văn của Đồng Hương Nguyễn Kim Lộc góp phần vinh danh và ghi ân những chiến sĩ thuở nào đã hy sinh chiến đấu cho lý tưởng và đặc biệt viết về tài trí của một danh tướng, con dân miền xứ Bưởi, Biên Hoà: **Cố Đại Tướng Đỗ Cao Trí**. Kính mời Quý Vị.

TIẾC THƯƠNG CỐ ĐẠI TƯỚNG ĐỖ CAO TRÍ

Năm 1969, tôi cùng một số viên chức và nhân viên thuộc Ty Cảnh Sát Quốc Gia tỉnh Phước Tuy, gồm Trưởng Ty, Phó Ty, Trưởng Phòng Cảnh Sát Đặc Biệt ..., tất cả mười bốn người, được lệnh chuyển cấp tốc ra khỏi địa phương để Giám Sát Viện tiến hành cuộc điều tra về tội tham nhũng.

Theo sự nhận xét của tôi thì Ty Cảnh Sát Phước Tuy làm đúng chức năng và bắt đúng đối tượng, một cơ sở nằm vùng trong một nhà thuốc Tây tại quận Long Điền (Phước Tuy), hoạt động tiếp tế y dược cho Cộng Sản, nhưng vì áp lực ngầm của Cộng Sản hoặc thành phần ăn com quốc gia thờ ma Cộng Sản nên thế cờ bị đảo ngược. Số viên chức Cảnh Sát nói trên trở thành nạn nhân và bị điều tra về tội tham nhũng (Vụ việc này chỉ được giải oan sau ngày 30-4-75, khi các tên làm việc cho nhà thuốc Tây nói trên hiện nguyên hình là những tên Cộng Sản).

Tôi về trình diện Bộ Chỉ Huy Cảnh Sát Khu 3. Đại Tá Đào Quan Hiến, Chỉ Huy Trưởng Cảnh Sát Khu 3, một cấp chỉ huy sáng suốt, có nhiều kinh nghiệm về tình báo và nhiệt tình trong công tác chống Cộng, nhìn tôi với đôi mắt đầy thiện cảm và chỉ thị cho tôi làm Trưởng Ban Thông Kê & Thuyết Trình/Trung Tâm Hành Quân Cảnh Lực kiêm Giảng Viên Chi Vụ Huấn Luyện Khu 3. Ngoài ra, ông còn tin cậy giao cho tôi phụ trách việc đúc kết tài liệu thuyết trình của Bộ Chỉ Huy Cảnh Sát Khu 3, liên quan đến Kế Hoạch Quân Sự Hùng Vương và Kế Hoạch Bình Định Phát Triển Cấp Vùng.

Kể từ đó, Đại Tá Đào Quan Hiến đi hội họp bất cứ nơi nào tôi cũng được gọi đi theo, một đôi lần đi họp xa, như đi Chí Linh (Vũng Tàu) hoặc Đồng Tâm (Mỹ Tho) khi Mặt Trời Việt Nam (tiếng dùng chỉ Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu) chiếu những nơi này, chủ tọa các buổi họp các cấp chỉ huy cao cấp Việt Nam Cộng Hoà, nhằm duyệt xét toàn bộ kế hoạch đang thực hiện, còn nơi họp thường xuyên vẫn là Bộ Tư Lệnh Quân Đoàn III.

Nhờ những lần ra vào hội họp tại Quân Đoàn 3, tôi có dịp thấy diện mạo, uy quyền và phong cách của Trung Tướng Đỗ Cao Trí. Tôi vô cùng ngưỡng mộ tài trí và phương cách giải quyết các vấn đề gút mắc của Trung Tướng.

Tôi còn nhớ một trong những cuộc họp trước chiến dịch hành quân ngoại biên Toàn Thắng 42, dọc theo biên giới Miền Việt và trên phần đất của Cam Bốt, theo sự yêu cầu của Thủ Tướng Lon Nol, người vừa lên cầm quyền nước này vào tháng 3/1970, nhằm tiêu diệt các cơ sở hậu cần Cộng Sản và các căn cứ của bộ đội chính qui Bắc Việt, được Chánh quyền thân Cộng Sản Sihanouk cho phép Cộng Sản Bắc Việt sử dụng, làm bàn đạp tấn công quấy phá Việt Nam Cộng Hoà. Khởi đầu, Đại Diện Bộ Công Chánh trình bày tất cả những công việc đã thực hiện và nêu lên một vấn đề không thể đáp ứng được theo yêu cầu của chính quyền Cam Bốt xin Việt Nam cung cấp đá, nhựa cùng phương tiện cơ giới để sửa chữa Quốc Lộ 22, đoạn đường nằm trên phần đất của Cam Bốt, vì ngoài lãnh thổ Việt Nam Cộng Hoà nên Bộ Công Chánh không có dự trù ngân khoản.

Trung Tướng: *Tôi yêu cầu Đại Diện Bộ Công Chánh Vùng 3 khẩn trình Bộ Công Chánh thoả mãn yêu cầu của chánh quyền Cam Bốt ..., vì con đường này sẽ trở thành con đường chiến lược mà chúng ta sẽ sử dụng trong tương lai...*

Đến Liên Đoàn (?) Công Binh Chiến Đấu trình bày trở ngại không có phương tiện bắc một cây cầu qua một con sông nào đó tôi không nhớ tên...

Trung Tướng: *Tại sao Trung Tá không báo cáo ngay cho tôi khi gặp trở ngại, để chờ đến giờ này mới trình bày. Nếu Trung Tá cho tôi biết sớm. Tôi sẽ nhờ Lực Lượng Dã Chiến 2 Hoa Kỳ cấp cho Trung Tá một cây cầu 'Barley' (một loại cầu dã chiến) thì công tác coi như đã xong từ lâu.*

Đền Đại Diện Bộ Chiêu Hồi trình bày: *Kính thưa Trung Tướng, để không làm mất thì giờ của Trung Tướng và quý vị hiện diện nơi đây. Tôi xin...*

Trung Tướng: *Xin ông Đại Diện ngưng ngay những lời giáo đầu quanh quẩn đó. Tôi chỉ cần ông báo cáo ngắn gọn, chỉ tiêu ấn định cho ông là bao nhiêu, ông đã thực hiện đến đâu và có trở ngại nào đáng nêu ra không. Thời gian của tôi rất eo hẹp. Tôi còn có một buổi họp tại Bộ Tổng Tham Mưu vào lúc 11 giờ này. Xin ông thông cảm cho tôi.*

Tôi ngồi phía dưới phòng họp, nghe mà khoái; người trình bày vấn đề trở ngại, tưởng chừng như rất khó giải quyết hoặc không thể giải quyết được, thế mà Trung Tướng giải quyết một cách nhẹ nhàng, hợp lý, gây niềm tin và tạo sự thoải mái cho bầu không khí buổi họp, khiến tôi vô cùng cảm phục. Từ đó, lòng tôi tăng phần kính trọng đối với Trung Tướng, coi Ông như người hùng lý tưởng của lòng tôi.

Ngoài ra, thỉnh thoảng tôi còn được nghe các bạn tôi, sĩ quan phục vụ tại Quân Đoàn 3, kể lại nhiều giai thoại về Trung Tướng Đỗ Cao Trí, giai thoại nào cũng gây cho tôi niềm thích thú say sưa:

Giai thoại về cuộc họp các vị chỉ huy cao cấp gồm Tổng Trưởng, Bộ Trưởng, Nghị Sĩ, Dân Biểu, các Tư lệnh Quân Đoàn, Sư Đoàn cùng Cố Vấn Mỹ và Đại Diện các Tôn Giáo...v.v...tại Bộ Tư Lệnh Quân Đoàn 3, dưới quyền chủ tọa của

Đại Tướng kiêm Thủ Tướng Trần Thiện Khiêm. Mở đầu, Trung Tướng Đỗ Cao Trí nghiêm trang chào đúng lễ nghi quân cách trước sự hiện diện của Đại Tướng kiêm Thủ Tướng Chính Phủ Trần Thiện Khiêm cùng quan khách trong hội trường và xin phép trình bày các vấn đề liên quan đến Trung Tướng như sau:

Về Cố Vấn Mỹ: Trung Tướng Trí hỏi trong hội trường có ai giỏi tiếng Mỹ không để giúp phân thông dịch. Hội trường (được ghi nhận rất có nhiều người giỏi tiếng Mỹ, có cả Giáo Sư Anh Văn Nguyễn Ngọc Linh) im lặng, bỗng Trung Tá Mã Sanh Nhon đứng lên khiêm nhường nhận phần chuyên tải những gì Trung Tướng Trí trình bày đến những vị Cố Vấn Mỹ, trong số có Cố Vấn Trưởng Quân Đoàn 3, John Paul Vann. **Trung Tướng trình bày “Thông thường người cố vấn phải giỏi hơn người được cố vấn, đang này ông cố vấn của tôi (ý nói John Paul Vann, một trung tá quân đội Mỹ được biệt phái qua CIA và được đưa đi làm cố vấn) không giỏi hơn tôi về mọi phương diện thì làm sao có thể làm cố vấn cho tôi được, ông chỉ có thể là người phụ tá cho tôi, giữ vai trò yểm trợ phương tiện chiến trường theo nhu cầu của tôi mà thôi”.** Hội trường im lặng. Các cố vấn Mỹ cũng ngồi im, riêng ông John Paul Vann có phần thay đổi sắc diện, nhưng chẳng có ai phát biểu gì. Phần các giới chức Việt Nam tỏ vẻ hải lòng về việc Trung Tướng Đỗ Cao Trí xác định vai trò của các cố vấn Mỹ để tránh cho dân chúng có thể hiểu lầm và Cộng Sản có thể khai thác xuyên tạc về chính nghĩa cuộc chiến đấu của quân và dân miền Nam chống Cộng Sản.

Về vai vị đại diện tôn giáo tự cho mình là người chống Cộng số 1. Trung Tướng: **“Không có người nào chống Cộng số một hoặc số hai cả. Tất cả mọi người đang sống trên dãy đất Miền Nam đều phải tích cực chống Cộng Sản. Người cầm đầu chống Cộng của Việt Nam Cộng Hoà là Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu và người cầm đầu chống Cộng của Vùng 3 là Đỗ Cao Trí”.**

Liên quan đến Nghi Sĩ và Dân Biểu. Trung Tướng: **“Cứ đến mùa tranh cử, quý vị không có chương trình cải thiện dân sinh dân trí hoặc xây dựng đất nước, quý ông cứ đem Đỗ Cao Trí này ra mổ xẻ về những tin đồn thất thiệt hoặc cho rằng tôi quan hệ nhiều với phụ nữ, hoặc bà nọ bà kia. Tôi tiếp xúc với vợ con sĩ quan và binh sĩ để giải quyết thoả đáng những thắc mắc của họ là thật hay sao?! Còn chuyện bà nọ bà kia là chuyện riêng tư, thí dụ như tôi nhảy dù rơi trên mái nhà của ông Võ Văn Vân và được cô con gái của ông Vân giúp đỡ, rồi sau đó tôi cưới cô ấy làm vợ là thật hay sao?! Hoặc chuyện tôi cờ bạc thua mỗi đêm vài ba trăm hoặc ngàn đô la tại Đài Bắc, trong khi tôi bị đi làm Đại Sứ, thì đó cũng là chuyện riêng tư, chuyện cờ bạc ăn thua là lẽ thường, hôm qua tôi thắng hai ngàn hôm nay tôi thua một ngàn thì có gì mà đáng nói”.**

Bạn tôi trình bày như trên với lòng tự hào rằng anh có một cấp chỉ huy xứng đáng, dám hiên ngang trình bày sự thật để giải toả các tin đồn do bịa đặt vì ganh tị hoặc vì âm mưu của thành phần ăn cơm quốc gia thờ ma Cộng Sản muốn ám hại các tướng lãnh tài ba của Quân Lực Việt Nam Cộng Hoà.

Giai thoại về cuộc hành quân giải toả Mật Khu Minh Đạm. Năm 1969, Tiểu Khu Phước Tuy hành quân giải toả Mật Khu Minh Đạm, một vùng rừng núi nằm giữa đường đi Long Hải và đường đi Long Điền- Đất Đỏ thuộc xã An Nhứt quận Long Điền-Phước Tuy. Với sự yểm trợ của Chiến Đoàn Úc đại Lợi làm vòng đai và Phòng 2 Tiểu Khu với trung đội An Ninh Tinh Báo cơ hữu làm nòng cốt, được trực thăng vận thẳng xuống Hòn Đá Chè trên đỉnh núi. Tiếng súng giao tranh của đôi bên đang nổ giòn tan, khói súng còn mịt mù bỗng nghe tiếng nói của Trung Tướng Đỗ Cao Trí từ trực thăng thông báo là muốn đáp xuống đỉnh núi. Đại Úy Nguyễn Tấn Thanh trưởng Phòng 2 Tiểu Khu trình lên là tình trạng chưa an toàn, nhưng Trung Tướng bảo: **“Anh cứ cho đốt một điếu thuốc làm hiệu, tôi sẽ xuống với anh”.** Nguyễn Tấn Thanh đành làm theo lệnh. Trực thăng Trung Tướng đáp xuống đỉnh núi, thấy cuộc hành quân có kết quả khả quan, bèn lệnh cho tuý tùng bay đi mua ngay một chai rượu Whiskey để thưởng thường cho các chiến sĩ gan dạ mỗi người một nắp rượu. Hành động Trung Tướng Đỗ Cao Trí chứng tỏ Ông đã dám vào chốn hiểm nguy dự phần chết sống cùng ba quân.

Giai thoại về cuộc hành quân khẩn cấp tịch thu một số vũ khí đáng kể tại vùng Rừng Sát giáp ranh ba tỉnh Biên Hoà, Phước Tuy và Vũng Tàu. Bỗng vào một nguồn tin tình báo xâm nhập từ tinh đội Bà Long (Bà Rịa-Long Khánh) **“Tàu Cộng Sản Bắc Việt đã lén chở một số lớn vũ khí xâm nhập sông Lòng Tảo vào mật khu Rừng Sát thuộc vùng nước giáp ranh ba tỉnh Biên Hoà, Phước Tuy và Vũng Tàu và số vũ khí đã được giao cho Đoàn T. 10 Đặc Công Thủy Rừng Sát trách nhiệm chuyển tải cất giấu tại toạ độ XYZ”.** Trưởng Phòng 2 Tiểu Khu Phước Tuy đích thân trình Trung Tá Nguyễn Bá Trước, Tiểu Khu Trưởng Phước Tuy mọi việc liên quan đến nguồn tin nói trên, đồng thời xin mở cuộc hành quân khẩn cấp với lực lượng cơ hữu của Phòng 2, song song với việc trình báo Quân Đoàn (có nghĩa là không chờ lệnh chấp thuận của Quân Đoàn và Trưởng Phòng 2 Tiểu Khu xin lãnh phần trách nhiệm nếu thượng cấp có khiển phạt, chỉ vì sợ mất thời gian tính và cuộc hành quân không kết quả). Với sự yểm trợ của cố vấn Mỹ tại Phòng 2, vị cố vấn này ngoại giao với một đơn vị hải quân Mỹ ở Vũng Tàu, nhờ yểm trợ một số trực thăng OV-10 Bronco chuyển các chiến sĩ gan dạ của Phòng 2 Tiểu Khu Phước Tuy, được trang bị toàn đại liên 60 và lựu đạn nhảy xuống vùng chứa một số lớn vũ khí do tàu Cộng Sản Bắc Việt lén lút chở vào giao cho đoàn T.10 Đặc Công Thủy Việt Cộng phụ trách chuyển tải cất giấu tại vùng Rừng Sát giáp ranh Tỉnh Biên Hoà, Phước Tuy và Vũng Tàu, trong kế hoạch võ trang Công Trường 5 và 7 Cộng Sản đang hoạt động vùng rừng núi các tỉnh Miền Đông. Cuộc hành quân chính xác, có phần mạo hiểm nhưng mang lại kết quả mỹ mãn. Cuộc giao tranh không đáng kể, địch trong thế chiến đấu rút chạy hơn là bám trụ kháng cự. Phòng 2 Tiểu Khu. Phước Tuy tịch thu một số lớn vũ khí. Trong khi trực thăng chở số vũ khí tịch thu được, từ sáng đến chiều về khu an toàn, thì trực thăng của Trung Tướng Đỗ Cao Trí, Tư Lệnh Quân Đoàn 3 cùng Thiếu Tướng Phan Trọng Chinh, Tư Lệnh Phó bay đến, đáp xuống quan sát trận địa. Trung Tướng tỏ lời khen đồng thời ra lệnh Đại Úy Nguyễn Tấn Thanh

sau cuộc hành quân, phải về Quân Đoàn trình diện Trung Tướng ngay. Nguyễn Tấn Thanh xin quá giang trực thăng của Thiếu Tướng Phan Trọng Chinh về Quân Đoàn. Ý của Trung Tướng thăm khen vị sĩ quan gan dạ và tháo vát này đã làm được việc, nhưng có vẻ phiền trách vị sĩ quan này đã không xin lệnh Quân Đoàn trước khi mở một cuộc hành quân quan trọng. Trung Tướng ra lệnh tướng thưởng cho các sĩ quan và binh sĩ tham dự cuộc hành quân nói trên mỗi người thăng một cấp, riêng Đại Úy Trưởng Phòng 2, người chịu trách nhiệm cuộc hành quân, chỉ được một Anh Dũng Bội Tinh với ngôi sao đồng, mà Thiếu Tướng Phan Trọng Chinh khi gắn huy chương cho Nguyễn Tấn Thanh có nói nhỏ: **“Ý Trung Tướng phạt anh đó vì anh tự ý làm một việc vô cùng nguy hiểm cho cá nhân anh, cho đồng đội anh và...”**. Tôi thiết nghĩ vì kỷ cương quân đội mà Trung Tướng hành động như trên, nhưng trong lòng Trung Tướng rất thương những sĩ quan dũng cảm như Nguyễn Tấn Thanh, chấp nhận sự hiểm nguy vì quốc gia dân tộc. Nên thời gian sau đó, khi Quân Đội Đ có tổ chức những chuyến xuất ngoại tham quan nước này nước nọ, Trung Tướng thường chỉ thị dành cho Đại Úy Nguyễn Tấn Thanh, Trưởng Phòng 2 Tiểu Khu Phước Tuy một chỗ, gọi là âm thầm thưởng sĩ quan gan dạ và có công.... Quyết định của Trung Tướng làm cho tôi vô cùng thán phục. Thường phạt phân minh, có tình có lý.

Tôi biết Trung Tướng gốc người Biên Hoà, sanh ra trong một gia đình khoa bảng, đồng anh em trai, tất cả 12 người, mười trai và hai gái, được xếp theo thứ tự: Đỗ Cao Minh, Nha Sĩ, cựu Dân Biểu thời Đệ Nhất Cộng Hoà, hiện ở Pháp, Đỗ Cao Khải (qua đời từ lâu), Đỗ Cao Trí, cố Đại Tướng Quân Lực Việt Nam Cộng Hoà, Đỗ Cao Huệ, Bác Sĩ Thú Y (chết năm 2005 tại Biên Hoà), Đỗ Cao Thanh, cựu Phó Tỉnh Trưởng Nội An Biên Hoà, hiện định cư tại California, Đỗ Cao Phước, cựu Đại Úy Trưởng Phòng Tư/Tiểu Khu Biên Hoà, cựu Nghị Viên Hội Đồng Tỉnh Biên Hoà, hiện định cư tại California, Đỗ Cao Thọ, Kỹ Sư Mực Súc, cựu Đại Úy Quân Lực Việt Nam Cộng Hoà, định cư tại Hoa Kỳ, đã qua đời ngày 09-10-2002 đang lúc về thăm quê Biên Hoà, Đỗ Thị Ánh Tuyết (phu nhân của Tướng Dương Ngọc Lắm) đã qua đời đang thời trẻ trung, Đỗ Cao Nghĩa, Bác Sĩ hiện định cư tại Pháp, Đỗ Cao Luận từng là Chi Huy Trưởng Biệt Kích Thủ Đô Sài Gòn, từng là Trưởng Phòng 3 Tiểu Khu Đà Lạt, đã hy sinh tại mặt trận Đơn Dương và được vinh thăng cố Trung Tá, Đỗ Lan Chi, Dược Sĩ, đang định cư tại California và Đỗ Cao Thông, cựu Trung Úy quân đội biệt phái làm Trưởng Cuộc Cảnh Sát Xã Hiệp Hoà, đang định cư tại Pháp. Vinh diệu thay cho Bác Hai Đỗ Cao Lụa đã cống hiến Việt Nam Cộng Hoà cho những đứa con tài đức ngoan cường gồm nhiều bác sĩ, nha sĩ, dược sĩ, một sĩ quan cấp đại tướng, hai sĩ quan cấp tá, ba sĩ quan cấp úy ...

Tôi tìm hiểu thêm và được biết cố Đại Tướng Đỗ Cao Trí sinh ngày 20-11-1929 tại làng Bình Trước, Biên Hoà, có ba đời vợ, có sáu người con. Thân phụ của Trung Tướng là ông Đỗ Cao Lụa, một nhân sĩ, từng là Chủ Tịch Phong Trào Cách Mạng Quốc Gia tỉnh Biên Hoà thời Đệ Nhất Cộng Hoà và thân mẫu là bà Tô Thị Định.

VỀ BINH NGHIỆP CỦA TRUNG TƯỚNG TÔI GHI NHẬN QUA BÁO CHÍ VÀ TRÊN MẠNG INTERNET NHƯ SAU:

****18 tuổi:** Tốt nghiệp khoá 2 Sĩ Quan Đổ Hữu Vi tại Nước Ngọt Bà Rịa. ****19 tuổi:** Tốt nghiệp Trường Bộ Binh Auvour (Pháp) ****20 tuổi:** Tốt nghiệp Trường Sĩ Quan Nhảy Dù PAU (Pháp) ****23 tuổi:** Đại Úy, Tiểu Đoàn Trưởng Tiểu Đoàn 19BVN ****24 tuổi:** Tốt nghiệp khoá Chỉ Huy & Tham Mưu tại Hà Nội. Sau đó với cấp bậc Thiếu Tá, giữ chức vụ Tiểu Đoàn Trưởng Tiểu Đoàn 6 Nhảy Dù. ****25 tuổi:** Với cấp bậc Trung Tá, giữ chức vụ Chỉ Huy Trưởng Liên Đoàn Nhảy Dù ****26 tuổi:** Thăng cấp Đại Tá ****27 tuổi:** Tư Lệnh Đệ Tam Quân Khu ****29 tuổi:** Tốt nghiệp Trường Chỉ Huy & Tham Mưu Cao Cấp tại Forth Leavenworth/Hoa Kỳ và Trường Hành Quân Chiến Thuật Không Địa Chiến tại Kisler/ Hoa Kỳ. Sau đó trở về Việt Nam, giữ chức vụ Tham Mưu Trưởng Quân Đoàn I. ****32 tuổi:** Chỉ Huy Trưởng Trường Hạ Sĩ Quan Nha Trang ****34 tuổi:** Thăng Thiếu Tướng, giữ chức Tư Lệnh Sư Đoàn Bộ Binh ****35 tuổi:** Thăng Trung Tướng giữ chức Tư Lệnh Quân Đoàn I, rồi Quân Đoàn II. ****38 tuổi:** Bị Trung Tướng Nguyễn Khánh đương kiêm Thủ Tướng và kiêm Chủ Tịch Hội Đồng Quân Nhân Cách Mạng giải nhiệm chức vụ Tư Lệnh Quân Đoàn II, đồng thời cho giải ngũ, đưa đi làm Đại Sứ tại Hàn Quốc, vì bị nghi ngờ có liên quan đến chính biến ngày 13-9-64 do Trung Tướng Dương Văn Đức chủ xướng. ****39 tuổi:** Do đề nghị của Phó Tổng Thống Trần Văn Hương, Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu triệu hồi về nước, cho tái ngũ và cử giữ chức vụ Tư Lệnh Quân Đoàn III (ngày 05-8-1968) ****42 tuổi:** tử nạn phi cơ ngày 23-02-1971 tại vùng trời Tây Bắc tỉnh Tây Ninh trên đường quan sát chiến trường, cuộc Hành Quân Toàn Thắng 42 đang diễn tiến tốt đẹp và được truy thăng Đại Tướng. Trung Tướng Đỗ Cao Trí là một nhân vật kỳ tài, một vị tướng trẻ nhất trong quân lực VNCH, thuộc lớp tướng đàn anh của Cao Văn Viên, Tổng Tham Mưu Trưởng Quân Lực VNCH và cả Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu, Trung Tướng Trí nổi tiếng từ khi còn là Trung Tá, chỉ huy Liên Đoàn Nhảy Dù, dự phần đánh tan quân đội Bình Xuyên của Bảy Viễn trong giai đoạn đầu của nền Đệ Nhất Cộng Hoà. Trung Tướng Đỗ Cao Trí được giới tướng lãnh quân lực Việt Nam Cộng Hoà, mô tả là một vị tướng tài ba lỗi lạc, đầy dũng trí và mưu lược, hiểu người biết ta, thông thạo địa hình địa vật trong vùng trách nhiệm, luôn áp dụng nghệ thuật dẫn đạo chỉ huy một cách tuyệt vời khiến quân nhân các cấp từ Quân Đoàn, Sư Đoàn, Trung Đoàn ... cho đến binh sĩ đều một lòng kính phục. Thực tế cho thấy các đơn vị thuộc quyền chỉ huy của Đỗ Cao Trí đều có kỷ luật cao và thường mang lại nhiều chiến tích vẻ vang. Đại Tướng Đỗ Cao Trí rất nhạy bén với tình hình trong vùng. Ông nghiên cứu rất kỹ các phương thức tác chiến và thói quen của địch, để kịp thời phối trí các lực lượng của ta hầu đánh địch trong thế thượng phong bằng chứng Ông đã cho thành lập Lực Lượng Xung Kích Quân Đoàn 3, sau đó giao cho chuẩn tướng Trần Quang Khôi trách nhiệm điều hành, cơ động đánh địch hoặc huyền biên yểm trợ đơn vị bạn chiến đấu hữu hiệu hoặc giải cứu các đơn vị bạn bị địch vây khốn. Và thực tế, lực lượng này đã làm nên việc trong công tác cứu bạn, diệt thù, bằng chứng là Lực lượng Xung Kích Quân Đoàn 3 đã đánh tan Bộ Chỉ Huy Tiểu Đoàn Việt Cộng tại Phú Lợi/Bình Dương, và từng giải cứu Chiến Đoàn 5 Biệt Động Quân của

Đại Tá Đương vào tháng 3/71 khi đơn vị này rút ra Quốc Lộ 7, tiếp ứng giải vây cho Tiểu Đoàn 30 Biệt Động Quân của Thiếu Tá Võ Mộng Thuỳ ở căn cứ Alpha mặt trận Krek tháng 11/71...

Căn cứ vào tin tức tình báo, do Đại Tá Lê Đạt Công, Trưởng Phòng 2 Quân Đoàn cung cấp, cùng với các nguồn tin tình báo kỹ thuật, không ảnh, điện thám và Biệt Kích Nhảy Toán, Trung Tướng Đỗ Cao Trí lượng định một cách chính xác rằng Bắc Việt đã thiết lập trên phần đất Cam Bốt, giáp ranh biên giới Miền Việt, các khu an toàn cho Mặt Trận Giải Phóng Miền Nam (Cục R) tại Kratié và các kho dự trữ quân lương, vũ khí cùng căn cứ cho các sư đoàn chính quy Bắc Việt trong số có ba Công Trường (trương đương cấp Sư Đoàn) 5, 7, 9 tại vùng Lưỡi Câu, Mỏ Vẹt... Các đơn vị này thường xuyên xâm nhập, tấn công các đơn vị Việt Nam Cộng Hoà, ngoài ra Trung Tướng còn nhận định rằng nếu quân ta chiếm được và làm chủ Kratié (căn cứ chiến lược của Mặt Trận Giải Phóng Miền Nam), chúng ta chặn được đường tiếp vận huyết mạch của Bắc Việt vào Vùng 3 và Vùng 4 Chiến Thuật, nên Trung Tướng Đỗ Cao Trí mạnh dạn đề nghị Bộ Tổng Tham Mưu cho mở cuộc hành quân vượt biên sang phần đất Cam Bốt, nhằm căn quét, phá huỷ các khu an toàn kể trên của Cộng Sản Bắc Việt. Cuộc Hành Quân Toàn Thắng 42 được bí mật hình thành và thực sự khai diễn vào ngày N+1 (lúc 7 giờ sáng, 29-4-70)

Tất cả quân nhân thuộc Quân Đoàn 3 đều thán phục và hết lời ngợi khen Trung Tướng Đỗ Cao Trí là một vị anh hùng, trí dũng song toàn và lúc nào cũng muốn sát cánh chiến đấu với anh em binh sĩ, khi thì nhảy trực thăng vận với binh sĩ, lúc thì ngồi trên thiết vận xa M.113 thúc giục đoàn quân tiến tới, khi thì ghé Bộ Chỉ Huy Hành Quân Chiến Đoàn 318, lúc lại bay sang Bộ Chỉ Huy Chiến Đoàn 333 để góp ý điều quân và đặc biệt trong ngày đầu tiên của cuộc hành quân (29-4-70), Trung Tướng đích thân thủ đại liên trên một chiếc trực thăng võ trang (gunship) yểm trợ cho đại đội trinh sát của Trung Úy Nguyễn Trọng Hoàn thuộc Sư Đoàn 25 Bộ Binh của Thiếu Tướng Nguyễn Xuân Thịnh, tiến chiếm mục tiêu uỷ nhiệm một cách an toàn, và lần này như có một điềm chẳng lành báo trước, chiếc nón lưỡi trai màu đỏ với ba sao bạc của Trung Tướng vô tình rơi xuống đất, khi chiếc trực thăng chiến đấu vụt bay lên cao để tránh những loạt đại liên phòng không từ phía dưới bắn lên. Sự dũng cảm và sát cánh chiến đấu với binh sĩ của Trung Tướng Đỗ Cao Trí là một liều thuốc kích thích cực mạnh, khiến binh sĩ hăng say chiến đấu trong niềm tin tất thắng. Trung Tướng Đỗ Cao Trí rất được lòng binh sĩ. Ông từng tuyên bố *“sẽ sống và chết với ba quân trên chiến trường”* và Ông luôn giữ lời hứa đến giờ phút cuối cùng ngày khỏi lửa bộc thây trên vùng trời Tây Bắc tỉnh Tây Ninh. Trung tướng Đỗ Cao Trí quyết tâm cùng ba quân, chiến đấu để bảo vệ nền Tự Do Dân Chủ cho Việt Nam Cộng Hoà. Ông tận tụy phục vụ cho lá cờ vàng ba sọc đỏ và đã hiên ngang ngã gục dưới lá quốc kỳ này. Thật đáng được lưu danh muôn thuở.

Tôi xin ngưng trình bày sự tài ba lỗi lạc và tinh thần hoà đồng chiến đấu với binh sĩ, dự phần lẫn xả vào chôn hiem nguy để mang về chiến thắng, xem cái chết tởm lòng hồng của một vị Tướng tài ba... để mời các bạn lắng nghe những lời thương tiếc hoặc lời bình phẩm của một số đồng người khi nghe tin Trung Tướng Đỗ Cao Trí vĩnh biệt cõi đời trong một tai nạn phi cơ trên đường ra chiến trận.

***Báo Times và báo Newsweek loan tin ca ngợi “Đỗ Cao Trí là vị tướng lỗi lạc, từng nổi tiếng về tài điều quân khiến tướng nghiêm minh”* **Nhiều báo khác trên thế giới ca ngợi lòng dũng cảm và tài dũng lược của Ông. ***Thống Tướng Mỹ William Westmoreland nhận xét: Đại Tướng Đỗ Cao Trí quả là một mãnh hổ nơi chiến trường.* ***Chuẩn Tướng Trần Quang Khôi nhận định: Đại Tướng Đỗ Cao Trí là tấm gương sống động nhất, mà báo chí thế giới vẫn ca ngợi Ông là người Anh Hùng Dân Tộc.* *** Nếu Pháp có Delattre De Tassigny, Mỹ có Patton, Đức có Rommel thì Việt Nam Cộng Hoà của chúng ta có Đỗ Cao Trí.* ***Quân Lực Việt Nam Cộng Hoà mất đi một tướng lãnh kiệt xuất. Còn tôi, tôi mất đi vị chỉ huy lỗi lạc chưa từng thấy và một chiến hữu tâm đầu ý hợp nhất.* ***Đại Tướng Mỹ Creighton Abram cảm phục tài danh và kính cẩn nghiêng mình trước linh cữu của Ông.* ***Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu đã lặng người trong niềm thương tiếc và truy thăng Ông lên Cố Đại Tướng.*

Riêng tôi, một sĩ quan cấp úy, một cấp bậc nhỏ nhoi trong ngành Cảnh Sát nhưng cảm nhận được sự tài ba lỗi lạc một vị Tướng Tư Lệnh Vùng, nơi tôi phục vụ, nên đem lòng kính thương. Tôi kính trọng Đỗ Cao Trí hơn vì Ông luôn lo làm tròn bổn phận của quân nhân, một vị Tướng trước hiem hoạ xâm lăng của Cộng Sản. Ông chỉ quan tâm việc điều quân khiển tướng, bố phòng, ngăn chặn làn sóng Đỏ để cho dân chúng Miền Nam được an cư lạc nghiệp.

Tôi hạnh diện nhiều về Trung Tướng Đỗ Cao Trí bởi Ông là người Biên Hoà, cùng quê hương xứ Bưởi với tôi. Tôi rất đau lòng khi nghe Ông tử nạn phi cơ trên chuyến bay quan sát chiến trường và tôi nghe lòng trĩu nặng buồn thương khi theo dòng người tiễn đưa Ông đến nơi an nghỉ cuối cùng, mắt tôi rướm lệ khi nhìn chiếc quan tài của Ông được khiêng ra, đặt lên thiết vận xa M113 theo lễ nghi quân cách dành cho một vị tướng tử trận...Chiếc M113 từ từ chuyển xích mang theo biết bao nỗi nhớ niềm thương...

Tôi viết bài này với tấm lòng hằng mong được dịp bày tỏ sự kính phục và tiếc thương của tôi, một người em xứ Bưởi đối với một bậc đàn anh tài ba của đất Biên Hoà.: **Cố Đại Tướng Đỗ Cao Trí.** Ông đã trở thành một trong những danh tướng trong quân sự Việt Nam cũng như được thế giới khâm phục tài nghệ trên chiến trường của Ông. Ông đã đem niềm hãnh diện về cho Quân Đội Việt Nam Cộng Hoà, dòng họ Đỗ Cao và làm vẻ vang vùng đất địa linh nhân kiệt Biên Hoà. Thời gian thấm thoát, kể từ ngày khỏi lửa tròn ôm chiếc phi cơ của Trung Tướng Đỗ Cao Trí từ trên vùng trời Tây Bắc tỉnh Tây Ninh chúi rơi xuống đất, đến nay đã ba mươi lăm năm trôi qua. Giờ đây, trí óc tôi cũng đã mòn theo năm tháng, nếu có chỗ nào sai sót hoặc lầm lẫn, kính xin quý bậc đàn anh lượng tình tha thứ cho. Mong lắm thay!

Nguyễn Kim Lộc (Chicago, ngày 23-02-06)